

Adviesraad Sociaal Domein Goeree-
Overflakkee
Steneweg 3
3241 XG Middelharnis

Ons kenmerk : Z -21-137702/163494
Behandelaar : M. Broeders
Uw kenmerk : nmerk: ASDGO20211
Uw brief :
Onderwerp : Reactie advies
beleidsnota Integrale
Aanpak Verslavings-
problematiek
Bijlage(n) :
Datum :

8 FEB 2022

Geachte heer, mevrouw,

Op 4 november 2021 ontvingen wij uw advies op de concept beleidsnota Integrale Aanpak Verslavingsproblematiek. Wij danken u hartelijk voor de snelheid waarmee uw adviesraad ons college en de gemeenteraad van advies heeft voorzien. In deze brief is weergegeven op welke wijze uw advies is meegenomen. U heeft ervoor gekozen uw advies parallel aan de beleidsnota op te stellen. Wij hebben voor de duidelijkheid dezelfde volgorde aangehouden. Op basis van uw advies en voortschrijdend inzicht is de beleidsnota ter verduidelijking aangescherpt.

Enkele algemene opmerkingen

Advies: Maak gebruik van bronverwijzingen, zodat de grondslag van de nota wordt versterkt.

Reactie: We hebben voor de duidelijkheid enkele bronverwijzingen in de nota toegevoegd, met name op het gebied van definiëring.

Advies: Wees transparant over de mogelijke inzet van externe adviseurs en wat daarvan de reden is. Duidelijkheid omtrent materie en werkwijze draagt doorgaans namelijk sterk bij aan de kwaliteit van zowel discussie als besluitvorming en getuigt van integer openbaar bestuur.

Reactie: We gaan ervan uit dat hier bedoeld wordt: de keuze voor de externe deskundigheid die ingehuurd is in dit project. Dit is geen onderwerp om in een beleidsnota te benoemen en dit advies heeft om die reden dan ook geen plek gekregen in de beleidsnota. De keuze voor het externe bureau is gemaakt ter aanvulling van de kennis en know how op het gebied van verslaving. In veel verschillende projecten binnen onze gemeente wordt gebruik gemaakt van externe deskundigheid.

Hoofdstukindeling en paginanummering

Advies: Maak gebruik van een numerieke hoofdstukindeling en paginanummering.

Reactie: Ter verduidelijking is dit aangepast in de beleidsnota.

Aanleiding en doelstelling

Advies: Formuleer aanleiding en doelstelling slechts één keer bij de aanvang van het document.

Reactie: Het stuk is nagelopen op herhaling, maar dit hebben wij niet teruggevonden in de beleidsnota. Aanleiding en doelstelling zijn dan ook slechts één keer bij aanvang van het document geformuleerd.

Doelstelling

Advies: In dat geval zou de suggestie zijn om hierover (doelstelling) duidelijkheid te scheppen in de nota. Beide doelstellingen (tegengaan verslavingsproblematiek c.q. verbetering imago van Goeree-Overflakkee) zijn legitiem en kunnen verband houden met elkaar.

Reactie: De doelstelling is verwoord in hoofdstuk 1 als: Doelstelling: De Integrale Aanpak Verslavingsproblematiek (IAV) heeft als doel het voorkomen, reduceren en beheersen van middelengebruik en interveniëren op de directe en indirecte gevolgen hiervan op het individu en zijn/haar directe omgeving. Wat ons betreft is hiermee de doelstelling heel helder geformuleerd. Het bevat immers alle elementen zoals we die in de integrale aanpak voorstaan: preventie (voorkomen), verminderen tot een acceptabel gebruik zonder disfunctioneren (reduceren) en beheersen om erger te voorkomen, waarbij we ingrijpen op de directe en indirecte gevolgen hiervan op niet alleen het gebruikende individu, maar ook diens directe omgeving. Zo betrekken we ook de omgeving rondom het individu bij de aanpak.

Hoe groot is het probleem?

Vraag/advies: Is bekend of er vanuit deze groep (functionerende gebruikers) disfunctioneren ontstaat, of zijn het recreatieve gebruikers die het in de hand hebben en doorgaans ook houden? Als dat laatste zo is, hoeft daar geen focus op. Amfetamine in het rioolwater is immers niet het probleem, disfunctionerende personen wel.

Reactie: de groep functionerende gebruikers is zo benoemd, omdat bij deze groep (nog) geen disfunctioneren optreedt. Deze groep wordt in de praktijk omschreven als een groep die veelvuldig amfetamine gebruikt, maar waarbij geen disfunctioneren optreedt of waar geen signalen van disfunctioneren aan het licht komen. Deze mensen hebben vaak een gezin, een baan, een woning en een sociaal leven. Over het algemeen zijn er geen inkomensproblemen. Wel is het zo dat deze groep, door het veelvuldig gebruik, uiteindelijk vaak lichamelijke en mentale klachten krijgen. Maar dit openbaart zich vaak pas op middelbare leeftijd.

Het advies om deze groep geen onderdeel te laten zijn van de integrale aanpak nemen wij niet over. Het is in onze ogen juist deze groep waar verhoudingsgewijs veel meer aandacht naar uit zou moeten gaan. Het is immers een soort "tikkende tijdbom": door gewijzigde privéomstandigheden (bijvoorbeeld een scheiding of het verliezen van een baan) of door jarenlang gebruik treden uiteindelijk disfunctionele klachten op. Door juist bij deze groep aandacht te besteden aan beheersen, reduceren en zelfs voorkomen van gebruik, denken we veel toekomstig leed te voorkomen. Deze groep blijft in het vervolg van de integrale aanpak verslavingsproblematiek dan ook nadrukkelijk wel onderdeel uitmaken van onze focus.

Omvang en/of beperkingen van de nota

Advies: Hanteer een brede en duidelijke definitie ten aanzien van de verslavingsvormen die worden geadresseerd door deze nota. Voor het beoogde en noodzakelijke draagvlak onder stakeholders moet voor hen duidelijk zijn wat de bedoeling is en wat er van hen wordt verwacht.

Reactie: Feitelijk sluit de beleidsnota hierin geen enkele vorm van verslaving uit: het gaat immers over het disfunctioneren. Dit is ook duidelijk terug te lezen in het voorwoord van de burgemeester en wethouder. Maar het gevoel dat de beleidsnota zich enkel richt op drugs, omdat dit uiteindelijk de concrete aanleiding was voor de roep om een integrale aanpak tegen verslavingsproblematiek, is begrijpelijk. In een voetnoot in de doelstelling is extra verheldering gegeven over de verschillende middelen en handelingen die kunnen leiden tot verslaving en waar deze beleidsnota over gaat. Ter verduidelijking is een opsomming gebruikt die gelijk staat aan de opsomming in de beleidsnota Verslavingspreventie, zodat ook hier het integrale karakter benadrukt wordt.

Wat is verslaving en wat is verslavingsproblematiek?

Advies: Maak gebruik van bewezen wetenschappelijke inzichten (denk aan bronverwijzingen) omtrent definiëring van de problematieken werking van beschermende en risicofactoren. Het

gebruik hiervan draagt sterk bij aan de grondslag (en op termijn de evaluatie en vergelijkbaarheid) van de aanpak die moet leiden tot beheersbaarheid van de problematiek.

Reactie: Ter verduidelijking zijn hier verschillende definities (incl. bronverwijzingen) toegevoegd, om te laten zien dat er feitelijk geen eenduidige definitie is: het gebruik van iedere definitie is daarmee even discutabel te noemen. Bij de omschrijving die in de beleidsnota wordt gehanteerd, is gebruik gemaakt van verschillende wetenschappelijke inzichten, op zo'n wijze dat hiermee grip ontstaat op de doelstelling en de problematiek die aangepakt dient te worden. Deze duiding is nodig om met elkaar eenzelfde benaderingswijze te hebben bij het complexe fenomeen verslaving en verslavingsproblematiek en hoe we dit inzichtelijk kunnen maken voor de situatie op Goeree-Overflakkee.

Onderscheid naar mate van ernst (figuur 1)

Advies: Lever onderbouwing aan voor de relevantie van een dergelijk onderscheid en leg de relatie met de probleemdefinitie.

Reactie: In de tekst is de koppeling met de doelstelling aangescherpt, zodat duidelijk is hoe deze indeling ons helpt bij het krijgen van grip op de integrale aanpak.

Vervolg na figuur 2

Vraag 1: Wie bepaalt of iemand functioneert of disfunctioneert?

Reactie: Voor het bepalen van iemands functioneren, dan wel disfunctioneren, wordt gebruik gemaakt van de tool Easy Blue Model (zie hoofdstuk 3). Het Easy Blue Model stelt ons in staat om iemands functioneren te bepalen.

Vraag 2: Wat zijn hiervoor de criteria? Heeft dat te maken met inkomen, besteding van de dag? Welke factoren dus.

Reactie: binnen het Easy Blue Model wordt gescoord op 10 levensdomeinen (zie bijlage 1 van de beleidsnota).

Hoe groot is de problematiek?

Vraag 1: Hoeveel interviews worden er uitgezet?

Reactie: De interviews hebben tijdens de eerste fase plaatsgevonden. In totaal zijn 68 mensen gesproken onder de betrokken partijen die intensief bij het traject betrokken zijn. Dit betreffen professionals, maar ook ervaringsdeskundigen.

Vraag 2: Hoe groot is de steekproef?

Reactie: er heeft geen steekproef plaatsgevonden.

Vraag 3: Hoe wordt er geselecteerd?

Reactie: Partijen zijn benaderd op basis van hun verantwoordelijkheden of positie t.a.v. de problematiek of mogelijke (groepen) inwoners die zij in beeld hebben. Partijen hebben weer andere partijen aan kunnen dragen waarvan zij vonden dat wij die moesten spreken. Daarnaast hebben we alle betrokken partijen aangegeven dat wanneer zij een gesprek op prijs stelden, wij dat zouden organiseren. Dit heeft ook plaatsgevonden op basis van de behoefte van enkele partijen.

Proces integrale aanpak verslavingsproblematiek

Advies: Beperk de inhoud van deze nota tot het formuleren van een goed onderbouwde (kwalitatieve en kwantitatieve) probleemdefinitie waaruit zowel de urgentie als omvang van de

integrale aanpak duidelijk spreekt. Neem hiervoor de noodzakelijke tijd zodat de uiteindelijke aanpak is voorzien van een goed fundament waardoor evaluatie ervan mogelijk is.

Reactie: zoals uit de nota blijkt, is data niet direct voorhanden. Om deze data te kunnen verzamelen, is eerst besluitvorming op de definities, doelstellingen e.d. nodig, zodat helder is welke data verzameld dient te worden. Daarom is ervoor gekozen om deze beleidsnota op te stellen, als richtinggevend document voor de integrale aanpak verslavingsproblematiek en focus aan te brengen in de koers die we varen. Zonder het vastleggen van de probleemdefinitie in termen van (dis)functioneren, is niet duidelijk welke data verzameld dient te worden om de omvang van de problematiek in kaart te brengen. Het vaststellen van de beleidsnota biedt duidelijkheid en richting, waardoor de juiste data verzameld kan worden. Dit vindt plaats in de volgende fase van de integrale aanpak, in de drie werkgroepen (zoals in hoofdstuk 3 staat omschreven). Het goede fundament waar u in uw advies over spreekt wordt dus in de volgende fase opgehaald.

Advies: Stel vervolgens in overleg met betrokken stakeholders een aanpak voor, waarbij gebruik wordt gemaakt van indicatoren ter evaluatie van de aanpak.

Reactie: Deze opzet is in overleg met de betrokken stakeholders opgezet en het is onze intentie om de betrokkenheid van alle stakeholders gedurende het totale traject vast te houden, zodat dit een gezamenlijk gedragen aanpak is. Zij hebben dan ook net zo goed inspraak in definitie, doelstelling en ambitie, als in aanpak en indicatoren.

Advies: Ter onderbouwing van de probleemdefinitie zou de inzet van een gerenommeerd onderzoeksbureau overwogen kunnen worden om inzicht te verkrijgen in kengetallen omtrent de problematiek en de relevantie van beschermende en risicofactoren voor de populatie op GO.

Reactie: In de volgende fase zullen we gebruik maken van het Easy Blue Model om de benodigde data te verkrijgen. Maar ook andere instellingen, zoals GGD, politie, jongerenwerkorganisaties, zorginstellingen, CJG, onderwijsinstellingen en dergelijke zullen de benodigde kerngetallen aanleveren. Het Trimbos instituut en het Nederland Jeugd Instituut zijn aangesloten bij het IJslands Preventiemodel. Hier is in de aanpak van de volgende fase rekening mee gehouden.

Figuur werkgroepen

Vraag: Hoe zijn de 7 hypothesen nu precies gekoppeld aan de verschillende profielen?

Reactie: In het figuur van de werkgroepen zijn de 3 werkgroepen gekoppeld aan de profielen. Per werkgroep zijn in het figuur de bijbehorende hypothesen benoemd, zodat in één oogopslag inzichtelijk is waar iedere werkgroep zich op richt. In de tekst onder het figuur zijn hier nog woorden aan gewijd.

Vraag: We veronderstellen dat hier inzet van mensen wordt bedoeld, maar daarvan willen we graag weten hoe dit gerealiseerd gaat worden?

Reactie: In een beleidsnota wordt geen omschrijving gegeven over beleidsuitvoerende elementen: dit is een bevoegdheid van het college. Parallel aan de beleidsnota is gewerkt aan een projectplan voor de volgende fase, waarin de uitwerking hiervan is omschreven. Dit projectplan wordt volgend op de beleidsnota aan het college ter besluitvorming aangeboden en t.z.t. ter informatie aan de gemeenteraad aangeboden. Alle betrokken stakeholders worden middels een nieuwsbrief over de projectplanning, aanpak, beoogde resultaten en planning geïnformeerd.

Wat gaan we doen?

Vraag: Is er een lijst met interventies van waaruit een plan van aanpak gemaakt kan worden?

Reactie: Nee, die is niet voorhanden. Er zijn veel verschillende interventies waarmee in den lande en/of internationaal effectieve resultaten zijn gerealiseerd. Maar dat wil nog niet zeggen dat diezelfde interventies ook toepasbaar zijn voor onze situatie. Daarnaast gaan we data gedreven

werken (evidence based): afhankelijk van de data die opgehaald wordt, kan pas gekomen worden tot inzicht in effectieve interventies. Een voorbeeld hiervan is het IJslands Preventiemodel, waarbij aan de hand van de uitkomsten van een jaarlijkse vragenlijst met de betrokken partijen passende interventies worden opgezet. Dit maakt het een dynamisch proces, waarbij niet op voorhand een selectie gemaakt kan worden op basis van een lijst met interventies.

Opmerking: Het wordt nog steeds spitsroede lopen om de perceptie te vermijden dat dit het leitmotiv is. Verslavingszorg moet vooral gaan over de mens en niet over ons imago.

Reactie: Het negatieve imago van Goeree-Overflakkee is zeker geen leitmotiv voor deze integrale aanpak verslavingsproblematiek. De totale integrale aanpak verslavingsproblematiek is erop gericht dat onze inwoners gezonde, verstandige keuzes maken en verslavingsproblematiek te voorkomen, reduceren en beheersen, afhankelijk van de profielen. Het negatieve imago is echter wel een voedingsbodem voor het heersende gevoel over de verslavingsproblematiek op het eiland: dit is niet onderbouwd met data, maar puur vormgegeven door gevoel. En ieder incident bevestigt het beeld. Door datagedreven te werken en daar ook over te communiceren, hopen we tevens het beeld over Goeree-Overflakkee voortaan te baseren op daadwerkelijke cijfers, niet op gevoel.

Bijlage 2

Vraag: Wat is de reden dat er slechts in beperkte mate gerapporteerd kan worden over de aard en ernst van de problematiek?

Reactie: Dat heeft te maken met de manier waarop organisaties hun gegevens registreren. Hier hebben wij tot op heden geen invloed op uitgeoefend. Met de volgende fase is meer duidelijk welke data wij nodig hebben om de hypothesen te toetsen en inzicht te krijgen in de problematiek in termen van (dis)functioneren. De betrokken partijen wordt gevraagd om de benodigde informatie aan te leveren en dus ook te gaan registreren.

Vraag: Wat is de reden dat de periode van datarapportage zich beperkt tot 2019 of 2020?

Reactie: We hebben de betrokken stakeholders gevraagd naar recente data.

Vraag: Is er binnen de gemeente voldoende methodologische kennis aanwezig om kwalitatieve data om te kunnen zetten naar kwantitatieve data? Zo nee, kan de gemeente zich toegang verwerven tot deze kennis?

Reactie: Deze kennis is deels binnen de gemeente aanwezig. Daarnaast maken we gebruik van extern deskundigen, zoals wetenschappers van het Trimbos instituut die meedenken vanuit de verkregen data in het IJslands Preventiemodel.

Advies: Investeer in een grondige dataverzameling (van kwalitatief naar kwantitatief) zodat duidelijkheid kan worden gegeven over de aard en ernst van de verslavingsproblematiek.

Reactie: Dit is exact wat er in de volgende fase plaatsvindt.

Bijlage 3

Vraag subhypothese 1b: Is dit anders dan in andere gemeenten? Zo ja, waardoor komt dit dan?

Reactie: Het is onze veronderstelling dat het opgroeien in een gezin waarin een orthopedagogisch milieu ontbreekt en kinderen opgroeien zonder duidelijke grenzen mee te krijgen, in onze gemeente niet anders is dan in andere gemeenten. De vraag die wij ons stellen is, in welke mate dit invloed heeft op de identiteitsontwikkeling van het kind en daarmee de (natuurlijke) houding van kinderen om gezonde, verstandige keuzes te maken.

Vraag hypothese 3: *Dat is ook noodzakelijk, omdat iemand zelden gedwongen kan worden tot stoppen met gebruiken? De behandeling in kliniek De Hoop is toch ook helemaal gebouwd op vrijwilligheid?*

Reactie: Ontvankelijkheid heeft hier niet te maken met vrijwilligheid, maar met het vermogen van iemand om de informatie die hij/zij tot zich krijgt om te zetten in keuze en actie. Oftewel: over het algemeen is een kind van 5 nog niet ontvankelijk voor de verleiding voor of informatie over de gevaren van middelengebruik, omdat middelengebruik nog niet voorkomt in het leven van jonge kinderen. Merkt een professional dat een kind van 5 toch al gevoelig is voor deze informatie en verleiding, dan is er blijkbaar een bepaalde mate van ontvankelijkheid: de informatie die het kind krijgt, kan worden omgezet naar keuzes en actie. De hypothese van ontvankelijkheid staat ook bij werkgroep 1 genoemd, waarbij de focus ligt op preventie. Het gaat hier niet om inwoners die vrijwillig een detox behandeling ondergaan in een kliniek: deze inwoners vallen niet meer onder het profiel 'functioneren'.

Hypothese 4

Vraag: *Over welke werkelijkheid of over wiens werkelijkheid praten we hier?*

Reactie: Het gaat hier over de werkelijkheid over de ernst van de problematiek bij een gebruiker die een professional zou moeten kunnen zien, maar die vaak verdoezeld wordt door de gebruiker zelf, omdat die – inherent aan verslaving – er alles aan zal doen om in gebruik te blijven.

Hypothese 5

Vraag: *Zijn hiervoor cijfers beschikbaar? Zo niet, dan komt het nogal stigmatiserend over om dit zo te stellen.*

Reactie: Nee, hiervoor beschikken we momenteel nog niet over cijfers: die worden in de volgende fase opgehaald. Het is omschreven als een hypothese, en daarmee als stelling. Het is de bedoeling om de hypothese in de volgende fase te toetsen. De hypothese is overigens opgesteld (en afgestemd) met de betrokken stakeholders: de input voor de hypothese komt bij hen vandaan.

Hypothese 6

Vraag: *Hoe komt het dan dat er slechts 43 overtredingen zijn geconstateerd met betrekking tot kweken, produceren en handelen in drugs?*

Reactie: Op basis van de interviews met de stakeholders is het signaal naar voren gekomen dat de mate waarin (hard)drugs op Goeree-Overflakkee beschikbaar zijn, zorgwekkend is. Dit is meegenomen in de gestelde hypothese. Het wordt tot op heden nog niet onderbouwd met cijfers: hier hebben we de volgende fase voor nodig.

Vraag: *Wordt er bij de aanpak van het hangen ook gekeken naar een alternatief voor het hangen? Als een 15-jarige slechts de keuze heeft om met de ouders op de bank naar TV te kijken of om te hangen op straat, is het tijd voor een breder programma voor de jeugd. Denk aan sport, spel en cultuur. Sportverenigingen kunnen daar ook een rol in spelen.*

Reactie: Dit is exact één van de onderdelen waar het IJslands Preventiemodel op inzet en wat we in de volgende fase dus op gaan pakken met de implementatie van dit model.

Opmerking: *Je hebt hier te maken met een gezondheidsparadox. De beloning van drugs krijg je in een paar minuten. De beloning die je krijgt als je stopt met drugs krijg je pas na weken of maanden. Soms zelfs met een heel zware afkickperiode in het vooruitzicht. Je moet daar proberen de beloning naar voren te halen.*

Reactie: Dat klopt, daarom werken we binnen de integrale aanpak verslavingsproblematiek dan ook met perspectieven (zie figuur 2).

Hypothese 7

Opmerking: *Dit perspectief moet er al zijn voordat iemand gaat stoppen. Dat uitzicht kan mede een prikkel zijn om te stoppen. Als je weet dat je na het afkicken weer op jezelf bent aangewezen, is de kans op terugval groot.*

Reactie: Om die reden is hypothese 7 ook zo verwoord, zodat er meer ruimte is om de effectiviteit van perspectief aan de voorkant (voordat een traject om te stoppen is gestart) te toetsen.

Bijlage 5

Opmerking: de IJslandse uitgangspunten: *Ook hier zou sport in een sociaal gecontroleerde omgeving toegevoegde waarde kunnen hebben. Je kunt verenigingen stimuleren om dat te faciliteren.*

Met en is weten.

Opmerking: *Goede best practice. Zeker de moeite waard om te bekijken welke elementen we kunnen overnemen.*

Geen reactie op beide opmerkingen: eens met het gestelde.

Tenslotte

In onze ogen zijn alle punten voldoende aan bod gekomen.

We hopen hiermee voldoende antwoord en input te hebben gegeven op de manier waarop wij uw advies hebben verwerkt in de beleidsnota Integrale Aanpak Verslavingsproblematiek en danken u hartelijk voor uw advies.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Goeree-Overflakkee,
secretaris, burgemeester,

W.M. van Esch

mr. A. Grootenboer-Dubbelman